

Bruxelles, 23 iunie 2025
(OR. en)

10694/25

ECOFIN 862
RELEX 813
NIS 3
MED 42
COEST 484
ECB

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	23 iunie 2025
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2025) 330 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2024

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 330 final.

Anexă: COM(2025) 330 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 23.6.2025
COM(2025) 330 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2024

{SWD(2025) 166 final}

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	2
2. OPERAȚIUNI DE ASISTENȚĂ MACROFINANCIARĂ ÎN 2024	3
2.1 Parteneriatul estic	4
• Republica Moldova.....	4
• Ucraina.....	5
2.2 Vecinătatea sudică.....	7
• Egipt.....	7
2.3 Balcanii de Vest	8
• Macedonia de Nord.....	8
3. ASIGURAREA UTILIZĂRII ADECVATE A FONDURILOR AMF: EVALUĂRI OPERAȚIONALE, EVALUĂRI <i>EX POST</i>.....	9
3.1 Evaluări operaționale.....	9
3.2 Evaluări	10
4. EVOLUȚII GENERALE LEGATE DE INSTRUMENTUL AMF	11
4.1 Funcționarea instrumentului AMF	11
4.2 AMF în cadrul financiar multianual 2021-2027.....	12
5. PERSPECTIVE PRIVIND OPERAȚIUNILE AMF ȘI SITUAȚIA BUGETARĂ ÎN 2025	13

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU privind implementarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe în 2024 ¹

1. INTRODUCERE

Asistența macrofinanciară (AMF) este un instrument financiar al UE² acordat țărilor partenere care se confruntă cu o criză a balanței de plăți. De la crearea sa în 1990, AMF a contribuit la îmbunătățirea stabilității macroeconomice și financiare în țările învecinate sau apropiate din punct de vedere geografic de UE, încurajând în același timp reformele structurale. Acordarea sa este condiționată de un mecanism de creditare fără caracter prudential convenit cu Fondul Monetar Internațional (FMI)³. Scopul său este să reducă presiunea imediată exercitată asupra țării partenere pentru a aborda problemele subiacente care provoacă dezechilibre ale balanței de plăți. Acest lucru îi permite acesteia să își mărească marja de manevră bugetară, să îmbunătățească sustenabilitatea datoriei sale și să se concentreze pe realizarea reformelor necesare. Prin facilitarea traiectoriei de ajustare macroeconomică, operațiunile AMF pot avea impact economic și social pozitiv, astfel încât țara respectivă să aibă mai mult timp și mai multe posibilități pentru a aborda cauzele principale ale crizei balanței de plăți cu care se confruntă.

Cel mai adesea, AMF ia forma unor împrumuturi finanțate prin obligațiuni ale UE. Începând din ianuarie 2023, abordarea finanțării AMF a trecut de la o abordare „back-to-back”⁴ la o structură unificată, în care emisiunile de obligațiuni sunt decuplate de la plățile specifice. În schimb, în prezent, Comisia emite obligațiuni UE de marcă unică și direcționează veniturile către un fond de finanțare central, care, la rândul său, finanțează mai multe programe de politică ale UE (inclusiv AMF). În unele cazuri, AMF poate consta în întregime în împrumuturi, în timp ce în alte cazuri poate fi o combinație de împrumuturi și granturi.

AMF este pusă la dispoziție în tranșe și numai dacă sunt îndeplinite toate condițiile de politică economică legate de aceste tranșe, astfel cum sunt convenite cu țara parteneră. Există, de asemenea, o condiție politică prealabilă pentru acordarea AMF, care impune respectarea mecanismelor democratice (inclusiv un sistem parlamentar pluripartit și respectarea statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului). Astfel, AMF vine și în completarea asistenței obișnuite acordate de UE pentru cooperare și contribuie la îndeplinirea obiectivelor mai ample de menținere a stabilității și de promovare a prosperității și a valorilor UE dincolo de frontierele sale. Acest lucru este susținut de

¹ Prezentul raport se bazează pe informațiile disponibile până în martie 2025.

² Temeiul juridic pentru AMF acordată țărilor terțe, altele decât țările în curs de dezvoltare, este articolul 212 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Articolul 213 din TFUE poate fi utilizat ca temei juridic atunci când țara terță are nevoie de asistență financiară urgentă.

³ În urma invaziei pe scară largă a Rusiei, din februarie 2022, s-a făcut o excepție de la această condiție prealabilă cu ocazia instituirii sprijinului excepțional AMF+ acordat Ucrainei.

⁴ În cazuri justificate în mod corespunzător (de exemplu, sume mici, o preferință clară a beneficiarului pentru o structură specifică a împrumuturilor), se poate aplica abordarea „back-to-back”, în care Comisia emite obligațiuni și transferă veniturile direct țării beneficiare (de exemplu, plăți de împrumuturi către Republica Moldova în iulie și decembrie 2024).

constatările mai multor evaluări independente ale operațiunilor AMF finalizate⁵, precum și de recenta metaevaluare a operațiunilor din ultimul deceniu⁶.

În 2024, un an cu provocări accentuate pe fondul evoluțiilor geopolitice rapide, AMF a continuat să își demonstreze capacitatea de reacție rapidă și eficientă la circumstanțe excepționale, menținându-și în același timp misiunea principală de promovare a stabilității. AMF acordată în contextul inițiativei G7 intitulată „Împrumuturi pentru accelerarea veniturilor extraordinare (*Extraordinary Revenue Acceleration* – ERA) pentru Ucraina” – determinată de continuarea războiului de agresiune al Rusiei – a reafirmat angajamentul Uniunii de a transpune solidaritatea într-un sprijin concret pentru Ucraina, sprijinind în același timp alți parteneri care se confruntă cu repercusiunile economice ale războiului. Escaladarea ostilităților în Orientul Mijlociu a determinat, de asemenea, Uniunea să acorde AMF actorilor-cheie din regiune.

Raportul din 2024 a fost elaborat în conformitate cu obligațiile de informare ale Comisiei, astfel cum sunt prevăzute în actele juridice relevante. Acesta este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei care oferă o analiză mai detaliată a implementării operațiunilor individuale de asistență macrofinanciară.

2. OPERAȚIUNI DE ASISTENȚĂ MACROFINANCIARĂ ÎN 2024

În 2024, în contextul intensificării agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei și al nevoilor continue de finanțare ale țării, Uniunea a adoptat un nou pachet de AMF excepțională pentru Ucraina în cadrul inițiativei G7 privind împrumuturile ERA. În urma plății sumei de 18 miliarde EUR în 2023 în cadrul programului AMF+, Mecanismul pentru Ucraina a devenit principalul instrument de sprijin bugetar al Uniunii pentru Ucraina în 2024, acordând asistență bugetară în valoare de 16,5 miliarde EUR. Cu toate acestea, ca urmare a agresiunii în curs a Rusiei, nevoile de finanțare ale Ucrainei au rămas la niveluri excepțional de ridicate în 2024. Acest lucru i-a determinat pe liderii G7 să promită, la mijlocul anului 2024, împrumuturi ERA în valoare de 45 de miliarde EUR, care urmează să fie rambursate prin intermediul veniturilor extraordinare generate de activele suverane ruse immobilizate. UE s-a bazat pe acest angajament prin adoptarea Regulamentului (UE) 2024/2773 de instituire a Mecanismului de cooperare în materie de împrumuturi pentru Ucraina (MCIU) și de acordare de asistență macrofinanciară (AMF) excepțională Ucrainei, în valoare de până la 18,1 miliarde EUR în condiții foarte avantajoase, pentru a atenua presiunea asupra finanțelor publice ale Ucrainei, în măsura în care este posibil. Împrumuturile au o scadență de 45 de ani și o perioadă de grație de 10 ani. Rambursarea va depinde în principal de veniturile extraordinare legate de activele suverane rusești immobilizate. După punerea la dispoziție a AMF în decembrie 2024, plățile sunt programate pe parcursul anului 2025.

În 2024, Uniunea a plătit, de asemenea, ultimele tranșe ale AMF modificată pentru Republica Moldova, care a fost concepută pentru a contribui la contracararea efectelor crizei energetice care a început în octombrie 2021 și a efectelor de propagare ale agresiunii în curs a Rusiei împotriva Ucrainei. Între timp, jumătate din AMF în valoare de 100 de milioane EUR convenită pentru Macedonia de Nord a fost plătită cu succes, sprijinind țara în contextul unor condiții financiare globale stricte, al creșterii prețurilor la energie și al pierderilor neprevăzute de energie electrică deținută de stat. A doua și ultima tranșă a AMF

⁵ Toate evaluările sunt disponibile pe site-ul web al Comisiei: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

⁶ SWD(2023) 0016, final, Document de lucru al serviciilor Comisiei – Evaluarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe (Meta-evaluarea operațiunilor pentru perioada 2010-2020).

este disponibilă până în 2026, dar este puțin probabil să fie utilizată din cauza lipsei de progrese în punerea în aplicare a condițiilor de politică.

În martie 2024, recunoscând situația financiară critică a Egiptului și rolul său stabilizator important în regiune, Comisia a propus o AMF în valoare de 5 miliarde EUR, inclusiv o operațiune urgentă pe termen scurt în valoare de 1 miliard EUR, care a fost plătită în decembrie 2024, condiționată de realizarea unor reforme economice și de unele criterii de referință privind drepturile omului. Propunerea privind restul de 4 miliarde EUR rămâne în curs de examinare de către Parlamentul European și Consiliu, împreună cu propunerea Comisiei privind AMF pentru Iordania, care se preconizează că va fi adoptată în T2 2025.

Stadiul de implementare a operațiunilor AMF în 2024 (pe regiuni)

2.1 Parteneriatul estic

• Republica Moldova

Republica Moldova se redresează în urma crizei energetice din 2021. Redresarea sa economică a început în 2023 și s-a consolidat în 2024, cu o creștere a PIB-ului de 2,6 %. Consumul privat mai puternic datorită inflației scăzute și creșterii salariilor reale, împreună cu redresarea investițiilor, au compensat creșterea slabă a exporturilor. Salariile reale au continuat să crească, în timp ce o politică monetară mai relaxată a sprijinit creditele de consum și investițiile. Deficitul de cont curent a crescut în 2024, după o scădere bruscă în 2023, ca urmare a unui deficit comercial mai mare cauzat de scăderea exporturilor de bunuri și de stabilitatea importurilor. Creșterea exporturilor de servicii, determinată de sectorul TIC, a compensat parțial scăderea exporturilor de bunuri. Remiterile de bani au continuat să scadă la 11,4 % din PIB în T2 2024, în timp ce fluxurile de investiții străine directe (ISD) din exterior ca procent din PIB au scăzut în primele trei trimestre ale anului 2024. Deficitul bugetar în 2024 s-a redus la 3,9 % din PIB în 2024, ca urmare a colectării mai puternice a veniturilor, a scăderii cheltuielilor de capital și a îmbunătățirii direcționării măsurilor de sprijin adoptate pentru a atenua impactul prețurilor ridicate la energie asupra gospodăriilor. În 2024, guvernul și-a menținut orientarea spre reformă și angajamentul față de stabilitatea macroeconomică, dar riscurile de evoluție negativă (în special în legătură cu situația energetică) au rămas ridicate. Negocierile de aderare la UE au fost lansate oficial în 2024, iar în cadrul unui referendum s-a înregistrat o majoritate restrânsă în favoarea modificărilor constituționale propuse în vederea aderării la UE.

Republica Moldova a fost puternic afectată de criza energetică în 2021. În urma unei cereri adresate de Republica Moldova la 19 noiembrie 2021, Comisia a adoptat o propunere de AMF în valoare de 150 de milioane EUR (120 de milioane EUR sub formă de împrumuturi pe termen mediu și un grant în valoare de 30 de milioane EUR). Parlamentul și Consiliul au adoptat o decizie în acest sens la 6 aprilie 2022 [Decizia (UE) 2022/563]. Memorandumul de înțelegere (MoU), acordul privind un plan de împrumut și acordul de grant privind această AMF au fost semnate la 22 iunie 2022 și ratificate de Parlamentul Republicii Moldova la 14 iulie 2022.

Ca răspuns la creșterea impactului direct și indirect al războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei asupra economiei Republicii Moldova, la 24 ianuarie 2023, Comisia a adoptat o propunere de majorare a AMF în curs cu 145 de milioane EUR. Din această sumă, până la 100 de milioane EUR au fost sub formă de împrumuturi și 45 de milioane EUR, sub formă de granturi. Parlamentul European și Consiliul au adoptat o decizie în acest sens la 14 iunie 2023 [Decizia (UE) 2023/1165]. Această decizie a majorat

sprijinul total acordat prin intermediul acestei AMF la 295 de milioane EUR (din care 75 de milioane EUR sub formă de granturi). Asistența financiară suplimentară din cadrul AMF a făcut parte dintr-un pachet mai amplu de sprijin al UE pentru Republica Moldova, pe care președinta Comisiei l-a anunțat în noiembrie 2022 și care a inclus, de asemenea, sprijin bugetar în valoare de 105 milioane EUR.

AMF a fost pusă la dispoziție în cinci tranșe, în conformitate cu memorandumul de înțelegere modificat care a intrat în vigoare la 5 septembrie 2023. Prima tranșă, în valoare de 50 de milioane EUR (din care 15 milioane EUR sub formă de granturi) a fost pusă la dispoziție la 1 august 2022. Cea de a doua tranșă, în valoare de 50 de milioane EUR (10 milioane EUR sub formă de granturi), a fost pusă la dispoziție la 22 martie 2023. Cea de a treia tranșă (și anume prima „tranșă suplimentară” din AMF suplimentară) a fost pusă la dispoziție la 25 octombrie 2023 (50 de milioane EUR sub formă de împrumuturi), respectiv la 27 octombrie 2023 (22,5 milioane EUR sub formă de granturi). Cea de a patra tranșă (și anume a doua „tranșă suplimentară” din AMF modificată) a fost pusă la dispoziție la 18 iulie 2024 (50 de milioane EUR sub formă de împrumuturi și 22,5 milioane EUR sub formă de granturi). Cea de a cincea și ultima tranșă a fost pusă la dispoziție la 17 decembrie (45 de milioane EUR sub formă de împrumuturi), respectiv la 18 decembrie 2024 (5 milioane EUR sub formă de granturi).

Plata AMF a făcut obiectul unui bilanț pozitiv în cadrul Mecanismului extins de creditare/Mecanismului de finanțare extinsă (MEC/MFE) al programului FMI pentru Republica Moldova, care a fost adoptat în decembrie 2021 și majorat suplimentar în mai 2022. După majorare, programul Fondului se ridică la 815 milioane USD. În decembrie 2023, Consiliul director al FMI a aprobat, de asemenea, un acord pentru Republica Moldova în cadrul Mecanismului de finanțare pentru reziliență și durabilitate, pentru o sumă echivalentă cu 173 de milioane USD, pentru a sprijini eforturile Republicii Moldova de consolidare a rezilienței la șocurile climatice, pentru a sprijini reformele din sectorul energetic, pentru a spori gradul de pregătire a sectorului financiar intern și pentru a mobiliza finanțare durabilă. În urma demiterii bruște a guvernatorului Băncii Naționale a Republicii Moldova (BNM) în decembrie 2023, au avut loc discuții cu privire la importanța bunei guvernante și a independenței Băncii Centrale. Aceasta a condus la o serie de măsuri care au permis FMI să încheie cu succes a cincea revizuire în cadrul acordurilor MEC/MFE și prima revizuire în cadrul RSF la 28 iunie 2024. La 17 decembrie 2024, FMI a finalizat cea de a șasea revizuire în cadrul acordurilor MEC/MFE și a doua revizuire din cadrul RSF cu Republica Moldova, permițând o plată în valoare de 162,6 milioane USD. Se preconizează că programul FMI va include încă două revizuri și se va desfășura până în octombrie 2025.

- **Ucraina**

În contextul distrugerilor grave provocate capitalului uman și fizic de la invazia pe scară largă a Rusiei în 2022, economia Ucrainei a dat dovadă de o reziliență remarcabilă. PIB-ul a crescut cu 5,3 % în 2023 și se estimează că a crescut cu 3,5 % în 2024, deși s-a observat o oarecare încetinire a creșterii în cea de a doua jumătate a anului 2024. Redresarea a fost sprijinită de redeschiderea rutelor de export (în special pe Marea Neagră și Dunăre) și de o asistență financiară internațională puternică (inclusiv din AMF excepțională acordată de UE în 2023 și din punerea în aplicare a Mecanismului pentru Ucraina, începând din 2024). Inflația, care a scăzut semnificativ în 2023, s-a accelerat la sfârșitul anului 2024 din cauza creșterii costurilor energiei electrice ca urmare a intensificării atacurilor asupra infrastructurii energetice și a creșterii puternice a salariilor în contextul deficitului de forță de muncă. Ca răspuns, Banca Națională a

Ucrainei a înăsprit politica monetară, ridicând rata dobânzii de politică monetară la 14,5 % în ianuarie 2025. Deficitul de cont curent a crescut la 7,6 % din PIB în 2024, în principal din cauza reducerii granturilor internaționale, în timp ce deficitul comercial a rămas stabil, deoarece creșterea importurilor pentru apărare și reconstrucție a compensat creșterea exporturilor. În pofida mediului dificil, sectorul bancar rămâne stabil și profitabil, cu rate în scădere ale creditelor neperformante și cu amortizoare de capital suficiente. Finanțele publice rămân sub presiune, cu un deficit bugetar de 19,1 % din PIB în 2024, care a fost determinat în mare măsură de cheltuielile ridicate pentru apărare și reconstrucție. Se preconizează că măsurile fiscale vor consolida veniturile în 2025, dar decalajul între veniturile și cheltuielile bugetului rămâne semnificativ. Privind în viitor, perspectivele de creștere sunt afectate de incertitudinea legată de distrugerea infrastructurii (energetice), de deficitul de forță de muncă și de cursul viitor al războiului. În acest context, sprijinul internațional susținut rămâne esențial pentru stabilitatea economică a Ucrainei și pentru capacitatea acesteia de a face față războiului de agresiune al Rusiei.

În urma plății sumei de 18 miliarde EUR în 2023 în cadrul programului AMF+, Mecanismul pentru Ucraina a devenit principalul instrument de sprijin bugetar al Uniunii în 2024, acordând asistență în valoare de 16,5 miliarde EUR în cadrul pilonului I. Cu toate acestea, escaladarea și continuarea agresivității Rusiei au intensificat și mai mult nevoile de finanțare pentru 2024 și ulterior. În pofida sprijinului acordat prin intermediul Mecanismului pentru Ucraina și a contribuțiilor din partea altor parteneri, a apărut un deficit rezidual de finanțare. Ca răspuns, liderii G7 s-au angajat, în cadrul summitului lor din iunie 2024 de la Apulia, Italia, să acorde Ucrainei împrumuturi ERA în valoare de 45 de miliarde EUR, care ar urma să fie rambursate utilizând viitoarele venituri extraordinare generate de activele suverane rusești imobilizate deținute în Uniune și în alte jurisdicții relevante.

Pe baza acestui angajament, la 20 septembrie 2024, Comisia a prezentat o propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui mecanism de cooperare în materie de împrumuturi pentru Ucraina și de acordare de asistență macrofinanciară excepțională Ucrainei. Parlamentul European și Consiliul au adoptat această propunere la 24 octombrie 2024 sub forma Regulamentului (UE) 2024/2773 (Regulamentul MCIU), care a intrat în vigoare la 29 octombrie 2024. Pe baza contribuțiilor confirmate ale partenerilor G7 în urma reuniunii miniștrilor de finanțe ai G7 de la 25 octombrie 2024 de la Washington DC, Uniunea a confirmat un împrumut AMF în valoare de 18,1 miliarde EUR pentru Ucraina, care urma să fie pus la dispoziție printr-o singură tranșă. Decizia de autorizare a punerii la dispoziție a tranșei unice a fost adoptată la 18 decembrie 2024 de către Comisia Europeană, iar prima plată către Ucraina, în valoare de 3 miliarde EUR, a avut loc la 10 ianuarie 2025. Plățile ulterioare vor fi efectuate pe tot parcursul anului 2025.

Având în vedere circumstanțele excepționale, această AMF prevede condiții extrem de favorabile. Ucraina rămâne răspunzătoare în mod oficial pentru rambursarea împrumuturilor ERA, dar rambursările sunt destinate a fi finanțate de veniturile extraordinare generate de activele rusești imobilizate. Prin urmare, nu este de așteptat ca Ucraina să își utilizeze propriile resurse pentru a rambursa direct împrumuturile. Rambursările vor fi gestionate în schimb prin intermediul MCIU, astfel încât Ucraina să poată concentra beneficiile acestor venituri extraordinare la începutul perioadei, reducând în același timp la minimum impactul asupra finanțelor sale publice. În plus, în cazul în care veniturile extraordinare se dovedesc insuficiente pentru a rambursa împrumutul AMF, scadența în condiții extrem de avantajoase de 45 de ani și perioada de grație de 10 ani înainte de începerea rambursării principalului vor oferi o marjă largă de manevră pentru a

asigura stabilizarea situației macrofiscale a Ucrainei. Acest mecanism de finanțare nu numai că reduce presiunea imediată asupra finanțelor publice ale Ucrainei, ci asigură și faptul că fluxurile costurilor cu serviciul datoriei vor rămâne gestionabile atunci când vor începe în anii 2030, atenuând în mod semnificativ riscurile la adresa stabilității financiare în cursul perioadei de redresare. Afluxul de venituri către MCIU depinde de imobilizarea continuă a acestor active, care face obiectul reînnoirii sancțiunilor o dată la șase luni. Consiliul a adoptat cea mai recentă reînnoire la 27 ianuarie 2025. Reînnoirea sancțiunilor necesită unanimitate în Consiliu.

La fel ca în cazul programelor AMF anterioare, plata acestui împrumut AMF excepțional în valoare de 18,1 miliarde EUR a fost condiționată de îndeplinirea angajamentelor de politică prevăzute în memorandumul de înțelegere dintre Uniune și Ucraina. Memorandumul de înțelegere, care a fost aprobat de Comitetul statelor membre pentru AMF la 7 noiembrie 2024, a intrat în vigoare la 4 decembrie 2024. Punerea în aplicare cu succes a condițiilor de politică în concordanță cu o serie de condiții care stau la baza Planului pentru Ucraina (care acoperă domenii-cheie de reformă, cum ar fi stabilitatea macrofinanciară, întreprinderile de stat, administrația publică, statul de drept și apărarea) a permis deblocarea tranșei unice a împrumutului AMF la 18 decembrie 2024.

2.2 Vecinătatea sudică

• Egipt

O situație din ce în ce mai volatilă în Palestina a avut repercusiuni asupra regiunii, inclusiv asupra Egiptului. Cu toate acestea, începând din 2024, percepția economică în Egipt s-a îmbunătățit semnificativ în urma unificării, în martie 2024, a regimului fragmentat al cursului de schimb, susținută de angajamentele financiare importante ale partenerilor internaționali. PIB-ul real a crescut cu 2,4 % în cursul ultimului exercițiu financiar (EF, iulie-iunie 2023-2024) (în scădere de la 3,8 % în EF 2022-2023) și a ajuns la 3,5 % de la an la an în T3 2024. Șomajul a rămas în general stabil, ajungând la 6,7 % în septembrie 2024 (față de 7,0 % în 2024). Inflația prețurilor de consum a rămas ridicată, situându-se la 24,1 % în decembrie 2024, dar a fost mai mică decât valoarea maximă temporară de 35,7 % din februarie 2024. Între februarie și decembrie, rezervele oficiale au crescut de la 35,3 miliarde USD la 47,1 miliarde USD (acoperind aproximativ 10 luni de importuri). Acest lucru s-a datorat alocărilor secvențiale din cadrul tranzacției istorice Ras El-Hekma, o investiție de 35 de miliarde USD dintr-un fond suveran al Emiratelor Arabe Unite într-un proiect imobiliar pe coasta de nord a Egiptului. Deficitul bugetar în EF 2023-2024 a beneficiat, de asemenea, de încasările unice generate de proiectul Ras El-Hekma, reducându-se la 3,6 % din PIB în EF 2023-2024 (comparativ cu -6,2 % din PIB în exercițiul financiar precedent). Soldul primar s-a îmbunătățit semnificativ în aceeași perioadă. FMI estimează că datoria publică a scăzut la 90,9 % din PIB până la sfârșitul anului EF 2023-2024 (în scădere de la 95,9 % din EF anterior), deoarece unele venituri din tranzacția de investiții Ras El-Hekma au fost utilizate pentru reducerea datoriei. Deficitul de cont curent s-a accentuat, ajungând la 5,5 % din PIB în EF 2023-2024 (față de deficitul de 1,2 % din PIB în EF anterior). Unificarea cursurilor de schimb și creșterea încrederii generată de sprijinul internațional începând cu luna martie au sprijinit exporturile și turismul, însă presiunea asupra balanței contului curent cauzată de perturbările de la Marea Roșie a fost prelungită și, probabil, nu se va atenua decât treptat.

La 17 martie 2024, UE și Egiptul au convenit să își consolideze relațiile și să dezvolte un parteneriat strategic și cuprinzător pentru prosperitate, stabilitate și securitate comune, care să acopere domenii specifice de cooperare. Parteneriatul se bazează pe un pachet financiar de până la 7,4 miliarde EUR, constând în sprijin pe termen scurt și lung pentru agenda de

reforme macrofiscale și socioeconomice necesare. Având în vedere situația economică și financiară dificilă a Egiptului și rolul său de factor stabilizator important într-o regiune din ce în ce mai volatilă, la 15 martie 2024, Comisia a propus sprijinirea Egiptului prin două operațiuni AMF în valoare de până la 5 miliarde EUR reunite sub forma unor împrumuturi pe termen lung în condiții extrem de avantajoase. Pachetul AMF a fost împărțit în (i) o propunere de operațiune AMF pe termen scurt în valoare de 1 miliard EUR (bazată în mod excepțional pe articolul 213 din TFUE⁷) pentru a permite plata integrală într-o singură tranșă în 2024, având în vedere nevoile urgente de finanțare ale Egiptului (și vacanța Parlamentului European înaintea alegerilor din vara anului 2024); și (ii) o propunere de operațiune AMF obișnuită de până la 4 miliarde EUR (bazată pe articolul 212 din TFUE). Consiliul a adoptat AMF pe termen scurt la 12 aprilie 2024 [Decizia (UE) 2024/1144]. Parlamentul European și Consiliul examinează în prezent propunerea privind AMF obișnuită.

Pachetul AMF a fost propus împreună cu un MFE majorat al FMI, pe baza unui acord la nivel tehnic încheiat la 6 martie 2024, care a fost apoi adoptat de Consiliul director al FMI la 29 martie 2024. Programul, care a fost adoptat pentru prima dată în decembrie 2022, a fost majorat de la 3 miliarde USD la 8 miliarde USD și oferă o ancoră puternică pentru continuarea progreselor în ceea ce privește reformele economice. FMI și Egiptul au ajuns la un acord la nivel tehnic cu privire la cea de cea de a patra revizuire la 24 decembrie 2024.

AMF pe termen scurt a fost susținută de un memorandum de înțelegere. Memorandumul de înțelegere prevedea plata sprijinului într-o singură tranșă și conținea un set de reforme de politică economică convenite menite să îmbunătățească stabilitatea și reziliența macroeconomică, să consolideze mediul de afaceri și competitivitatea și să promoveze tranziția verde. În conformitate cu memorandumul de înțelegere, plata sprijinului a fost condiționată de: (i) punerea în aplicare a reformelor de politică economică convenite; (ii) punerea în aplicare a unor măsuri concrete și credibile în direcția respectării mecanismelor democratice eficace (printre care un sistem parlamentar pluripartit) și a statului de drept și garantarea respectării drepturilor omului și (iii) o plată conform programului în curs al FMI. Evaluarea generală a punerii în aplicare a fost pozitivă. Decizia de punere la dispoziție a AMF a fost adoptată la 18 decembrie 2024, iar tranșa unică a fost plătită integral la 27 decembrie 2024.

2.3 Balcanii de Vest

- **Macedonia de Nord**

Redresarea economiei în urma pandemiei de COVID-19 rămâne lentă. Producția reală a crescut cu 2,8 % în 2024. Creșterea economică a fost determinată de investiții și de consumul public, acesta din urmă reflectând parțial o creștere puternică a salariilor din sectorul public. Susținută de creșterea veniturilor reale, creșterea consumului gospodăriilor s-a accelerat, de asemenea. Balanța externă a avut o contribuție negativă la creșterea economică, deoarece cererea de pe principalele piețe de export a fost slabă. Inflația, care s-a temperat la începutul anului, a crescut din nou în luna septembrie, ajungând la o medie anuală de 3,5 %, în scădere de la 9,4 % în 2023. Această creștere de la sfârșitul anului a fost determinată în principal de creșterea prețurilor la alimente, alcool și tutun, în pofida plafoanelor tarifare impuse de guvern pentru bunurile de bază. Deși scăderea prețurilor la energie a generat un mic excedent la sfârșitul anului 2023 pentru balanța contului curent, aceasta a revenit la situația de deficit în 2024 (-2,3 %) ca urmare

⁷ Articolul 213 din TFUE se aplică în cazurile în care este necesară o asistență financiară urgentă care necesită doar adoptarea de către Consiliu.

a deteriorării deficitului din comerțul cu mărfuri și a reducerii excedentului veniturilor secundare. Deficitul veniturilor primare a crescut, de asemenea.

La 6 februarie 2023, Comisia a adoptat o propunere de acordare a unei AMF pentru Macedonia de Nord, în valoare de până la 100 de milioane EUR sub formă de împrumuturi, care urmează să fie plătită în două tranșe egale. Decizia Parlamentului European și a Consiliului a fost adoptată la 12 iulie 2023 [Decizia (UE) 2023/1461], iar memorandumul de înțelegere a fost semnat cu autoritățile Republicii Macedonia de Nord în ianuarie 2024. Memorandumul de înțelegere cuprinde 20 de condiții de politică (dintre care 8 se referă la prima plată) în următoarele domenii: finanțe publice; mediul de afaceri; educația și piața forței de muncă; energie și sistemul judiciar, buna guvernare și lupta împotriva corupției. Comisia a confirmat că au fost îndeplinite toate condițiile pentru prima tranșă și, la 22 aprilie 2024, a decis să pună la dispoziție plata corespunzătoare în valoare de 50 de milioane EUR.

AMF este condiționată de un bilanț pozitiv în ceea ce privește programul în curs al FMI. La 22 noiembrie 2022 și în urma solicitării autorităților și a unui acord la nivel tehnic, Consiliul FMI a adoptat un acord pe 24 de luni în cadrul liniei în scop precautionar și de lichiditate. În ianuarie 2024, FMI a finalizat prima revizuire a programului. Cu toate acestea, linia în scop precautionar și de lichiditate a FMI a expirat în noiembrie 2024 fără a avea loc a doua revizuire, ceea ce înseamnă că una dintre condițiile prealabile esențiale pentru plata celei de-a doua și ultime tranșe din AMF nu este îndeplinită în prezent.

Prima jumătate a AMF a fost plătită cu succes, dar a doua și ultima tranșă a AMF pare puțin probabil să fie utilizată. Noul guvern nu a înregistrat progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a condițiilor de politică aferente ultimei tranșe de 50 de milioane EUR, care include asigurarea adoptării de către parlament a mai multor legi, inclusiv a legislației secundare necesare pentru legea privind eficiența energetică, precum și a legislației de punere în aplicare pentru noua lege privind combaterea spălării banilor. În plus, Macedonia de Nord a contractat recent două împrumuturi bilaterale în valoare de 500 de milioane EUR, fiecare la o rată a dobânzii avantajoasă, de la banca Eximbank deținută de statul maghiar, ceea ce reduce nevoile de finanțare externă. În aceste condiții, plata celei de a doua tranșe AMF este destul de puțin probabilă. Perioada de disponibilitate a AMF se încheie în august 2026.

3. ASIGURAREA UTILIZĂRII ADECVATE A FONDURILOR AMF: EVALUĂRI OPERAȚIONALE, EVALUĂRI *EX POST*

3.1 *Evaluări operaționale*

În conformitate cu cerințele din Regulamentul (UE, Euratom) 2024/2509 (Regulamentul financiar), Comisia, cu ajutorul consultanților externi, realizează evaluări operaționale pentru a obține garanții rezonabile cu privire la buna funcționare a procedurilor administrative și a circuitelor financiare în țările beneficiare.

Evaluările operaționale se concentrează asupra sistemelor de gestionare a finanțelor publice (GFP) (în special asupra modului în care sunt organizate ministerele de finanțe și băncile centrale și asupra procedurilor pe care le implementează acestea) și, mai exact, asupra modului în care sunt gestionate conturile care primesc asistență financiară din partea UE. Se acordă, de asemenea, o atenție specială modului de funcționare a instituțiilor de audit extern, independenței, programelor de lucru și eficacității controalelor acestora. Sunt analizate, de asemenea, procedurile de achiziții publice la nivel central.

O evaluare operațională din 2020 pentru Moldova, efectuată înainte de operațiunea COVID-19, a evidențiat progrese semnificative în ceea ce privește sistemele de GFP și circuitele financiare de la ultima revizuire din 2015. Aceasta a concluzionat că procedurile financiare ale Republicii Moldova sunt adecvate pentru un program AMF ulterior. Cea mai recentă evaluare operațională a circuitelor administrative și financiare ale Ucrainei a fost efectuată în 2022, înaintea sprijinului excepțional AMF și AMF+. Aceasta a fost a treia evaluare de acest tip efectuată în Ucraina, deși s-a desfășurat de la distanță din cauza condițiilor de război. Per ansamblu, evaluarea a concluzionat că, de la ultimul exercițiu din 2018, s-au înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește consolidarea sistemelor de gestiune financiară publică și a altor circuite financiare. Aceasta a subliniat, de asemenea, angajamentul continuu al autorităților ucrainene față de îmbunătățirea continuă. Evaluarea a pus accentul pe prioritizarea reformelor de gestionare a finanțelor publice în domeniile cheie și a recomandat măsuri suplimentare odată cu îmbunătățirea securității, având în vedere eforturile semnificative de reconstrucție care urmează. Mecanismul pentru Ucraina include măsuri solide de audit și control, inclusiv crearea unui comitet de audit independent însărcinat cu evaluarea eficacității sistemelor de gestionare și control ale Ucrainei și cu efectuarea de audituri periodice la fața locului.

În 2023, a fost efectuată o evaluare operațională a Macedoniei de Nord pentru noua operațiune AMF. Consultanții externi au constatat că circuitele și procedurile financiare ale țării sunt satisfăcătoare și au considerat că sistemul său de gestionare a finanțelor publice este, în general, solid, observând progrese recente semnificative.

În 2024, au fost efectuate două evaluări operaționale ca parte a pregătirii noilor operațiuni AMF în Egipt și Iordania, prima parte a AMF pentru cea dintâi fiind pusă în aplicare integral în 2024, iar restul urmând să fie adoptat de colegiitori în 2025, împreună cu cea pentru Iordania. Evaluarea operațională pentru Egipt a fost a doua începând din 2013 și o parte din aceasta a fost efectuată de la distanță din cauza întârzierilor în obținerea autorizațiilor de securitate. Autoritățile egiptene au înregistrat progrese semnificative, inclusiv prin introducerea unei noi legislații care să reglementeze gestionarea finanțelor publice și operațiunile bancare. Cadrul de gestionare a finanțelor publice și circuitele financiare ale Egiptului au fost considerate adecvate pentru programul AMF – cu condiția ca ritmul reformelor să continue. Evaluarea operațională pentru Iordania a fost a doua începând cu 2020 și a confirmat progresele înregistrate în ceea ce privește îmbunătățirea sistemelor GFP și sporirea eficienței fondurilor publice. Cu toate acestea, persistă unele provocări, inclusiv independența și transparența limitate ale Biroului de Audit; subutilizarea Comitetului de examinare a plângerilor în materie de achiziții publice; și o piață secundară subdezvoltată pentru titlurile de stat. În pofida acestor probleme, evaluarea a concluzionat că sistemele financiare ale Iordaniei oferă o bază solidă pentru programul AMF. Constatările evaluărilor operaționale pentru Iordania și Egipt vor fi luate în considerare la elaborarea condiționalității în materie de politici economice pentru ambele AMF.

3.2 Evaluări

În conformitate cu Regulamentul financiar și cu deciziile corespunzătoare privind AMF, Comisia realizează evaluări⁸ după finalizarea operațiunilor AMF, pentru a evalua impactul acestora. Cele două obiective principale ale acestor evaluări sunt de a analiza impactul AMF asupra economiei țării beneficiare, îndeosebi asupra sustenabilității poziției sale externe, și de a evalua valoarea adăugată a acțiunii UE.

⁸ Toate evaluările sunt disponibile pe site-ul web al Comisiei: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

În 2024, Comisia a finalizat evaluarea *ex post* comună a operațiunilor pentru țările Parteneriatului estic, și anume Republica Moldova, Georgia și Ucraina (2017-2020). Raportul extern și documentul de lucru al serviciilor Comisiei care îl însoțește au fost publicate în ianuarie 2025. Pentru toate cele trei țări, concluziile studiului au arătat că operațiunile au avut un impact pozitiv asupra sustenabilității datoriei și asupra situației macroeconomice. Acest aspect a fost deosebit de important în cazul Ucrainei, având în vedere amploarea sporită a operațiunii și situația macroeconomică mai dificilă a țării. În ansamblu, evaluarea a concluzionat că cele trei operațiuni au reușit să promoveze o schimbare pozitivă în mai multe domenii-cheie de reformă și că acestea au fost în concordanță cu cadrul general de politică al UE, fiind aliniate la agendele de reformă ale autorităților și la programele altor donatori.

În 2024, Comisia a lansat evaluarea *ex post* privind operațiunile AMF legate de COVID-19 pentru 10 țări partenere (2020-2022), care urmează să fie publicată împreună cu documentul de lucru al serviciilor Comisiei care o însoțește în 2025. Studiul de evaluare va analiza pachetul AMF în valoare de 3 miliarde EUR acordat în 2020 partenerilor din vecinătatea estică, din Balcanii de Vest și din vecinătatea sudică pentru a atenua impactul economic al pandemiei de COVID-19.

4. EVOLUȚII GENERALE LEGATE DE INSTRUMENTUL AMF

4.1 Funcționarea instrumentului AMF

Declarația comună a Parlamentului European și a Consiliului din 2013 cu privire la asistența macrofinanciară⁹ definește asistența ca fiind de natură macroeconomică și financiară și menționează în mod clar că obiectivul său este „restabilirea unei situații de finanțare externă durabile pentru țările și teritoriile eligibile care se confruntă cu dificultăți financiare externe”. Pentru ca AMF să fie un instrument „de urgență” eficient, este, așadar, important să fie mobilizat în mod eficace și în timp util. Procesul decizional care implică procedura legislativă ordinară a fost adesea identificat ca fiind un proces de durată și reprezentând o deficiență majoră pentru un instrument de criză menit să răspundă rapid unei crize a balanței de plăți¹⁰.

Cu toate acestea, în circumstanțe excepționale legate de criza provocată de pandemia de COVID-19 și de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, pachetele AMF relevante au beneficiat de o adoptare foarte rapidă care a fost posibilă deoarece toate instituțiile au utilizat pe deplin flexibilitățile procedurale de care dispuneau. În aceste cazuri, Parlamentul European și Consiliul au convenit asupra utilizării procedurilor de urgență existente care au făcut posibilă adoptarea asistenței corespunzătoare în termen de o lună de la prezentarea de către Comisie a propunerilor sale. Parlamentul European a invocat o clauză specifică (articolul 163) din Regulamentul său de procedură, astfel încât să poată adopta propunerea direct în plen, sărind astfel peste etapa obișnuită a Comisiei pentru comerț internațional (INTA).

Regulamentul de procedură al Parlamentului European și cel al Consiliului prevăd o procedură de urgență necesară pentru adoptarea rapidă în situații excepționale, dar procedura standard necesită mult mai mult timp. Acest lucru a fost demonstrat în cazul recentei propuneri a Comisiei de asistență macrofinanciară pentru Iordania, care a fost propusă în aprilie 2024, dar nu se preconizează că va fi adoptată înainte de T2 2025. Această întârziere prelungită se datorează în parte alegerilor pentru Parlamentul European

⁹ Declarație comună a Parlamentului European și a Consiliului adoptată împreună cu Decizia de acordare a unei asistențe macrofinanciare suplimentare Georgiei (Decizia nr. 778/2013/UE din 12 august 2013). Disponibilă la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=EN>.

¹⁰ În 2023 a avut loc o metaevaluare a ultimului deceniu de operațiuni – SWD(2023) 0016, document de lucru al serviciilor Comisiei, Evaluarea asistenței macrofinanciare acordate țărilor terțe (Meta-evaluarea operațiunilor pentru perioada 2010-2020).

din iunie 2024 și necesității ulterioare de reconstituire a comisiilor sale. În cazul Egiptului, nevoia urgentă de a putea acorda o primă parte a sprijinului încă din a doua jumătate a anului 2024 a determinat Comisia să decidă în mod excepțional, în martie 2024, să propună o primă operațiune AMF urgentă, dar pe termen scurt, pentru a ajuta Egiptul în temeiul articolului 213 din TFUE (aplicabil în cazurile în care este nevoie de asistență financiară urgentă și care necesită doar adoptarea de către Consiliu). Cu toate acestea, Comisia a recunoscut că aceasta nu a fost o abordare ideală și, prin urmare, a propus să se furnizeze cea mai mare parte a sprijinului AMF pentru Egipt prin intermediul unei a doua operațiuni AMF, pe termen mediu, care să urmeze procedurile normale prevăzute la articolul 212 din TFUE (implicând ambii colegiitori, și nu doar Consiliul). În acest context, este important de remarcat faptul că procedura simplificată¹¹ de adoptare a unei decizii a Parlamentului European a fost modificată. Spre deosebire de procedura de urgență, procedura simplificată nu necesită o solicitare din partea Președintelui de a trata propunerea ca fiind urgentă și simplifică procesul de adoptare, impunând mai puține etape de aprobare decât procedura standard. Această procedură nu a fost încă utilizată pentru AMF-urile în curs, dar ar putea să fie mai potrivită naturii urgente a AMF și reprezintă un pas binevenit către creșterea potențială a eficienței operațiunilor obișnuite.

AMF ERA excepțională pentru Ucraina a fost acordată din nou fără o legătură explicită cu un program FMI (chiar dacă Ucraina beneficiază de o plată satisfăcătoare din MFE). În plus, aceasta a beneficiat de constituirea de provizioane prin marja de manevră a bugetului UE, la fel ca în cazul AMF+. Aceasta s-a acordat în condiții extrem de avantajoase, cu o scadență la 45 de ani și o perioadă de grație de 10 ani. Rambursările, inclusiv dobânzile și orice alte costuri aferente împrumutului, sunt acoperite de veniturile extraordinare generate de activele imobilizate ale băncii centrale ruse, reducând astfel la minimum impactul asupra finanțelor publice ale Ucrainei.

Viitoarele pregătiri pentru următorul cadru financiar multianual (CFM) reprezintă o ocazie de a trage învățăminte din experiențele recente cu AMF. Acest fapt ar putea alimenta un proces de reflecție cu Parlamentul European și Consiliul cu privire la viitorul AMF.

4.2 AMF în cadrul financiar multianual 2021-2027

Actuala perioadă a CFM a fost caracterizată de un nivel neobișnuit de stres pentru multe economii, generat de implicațiile pandemiei COVID-19 la nivel mondial. În plus, țările partenere ale UE sunt în continuare vulnerabile din cauza deficiențelor structurale din economiile lor. Regiunea rămâne, de asemenea, expusă unui grad ridicat de incertitudine geopolitică și continuă să se confrunte cu o instabilitate economică care este exacerbată și mai mult de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și, cel mai recent, de conflictul care se intensifică în Orientul Mijlociu. Având în vedere că perspectivele la nivel mondial continuă să fie dificile, necesitatea ca UE să fie în măsură să acorde AMF va rămâne probabil la un nivel ridicat în anii ce urmează, deși, prin însăși natura unui instrument de criză, este imposibil să se prevadă domeniul său de aplicare. Prin urmare, este important să se asigure disponibilitatea unor resurse bugetare suficiente pentru instrumentul AMF în ultimii ani ai actualului CFM.

¹¹ În conformitate cu procedura simplificată (articolul 52 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European), președintele comisiei PE poate propune ca propunerea să fie aprobată fără amendamente. Cu excepția cazului în care deputații sau grupul/grupurile politic(e) care se opun(e) ating cel puțin pragul mediu în comisie, procedura propusă este considerată aprobată. Alternativ, președintele poate propune stabilirea unui termen de depunere a amendamentelor fără să fi fost elaborat în prealabil un proiect de raport. Cu excepția cazului în care deputații sau grupul/grupurile politic(e) care se opun(e) ating cel puțin pragul mediu în comisie, procedura propusă este considerată aprobată.

Împrumuturile AMF sunt garantate de garanția pentru acțiunea externă, în temeiul Regulamentului (UE) 2021/947 („Regulamentul privind IVCDICI – Europa globală”), la o rată de provizionare de 9 %, așa cum s-a întâmplat în cazul CFM-urilor anterioare¹². Bugetul total alocat inițial pentru provizionarea împrumuturilor AMF a fost stabilit la aproximativ 1 miliard EUR, ceea ce înseamnă un volum de împrumuturi de 11 miliarde EUR. De la începutul actualului CFM, în 2021, și în contextul sprijinului considerabil acordat de UE Ucrainei prin intermediul AMF în 2022, aproximativ două treimi din provizionarea alocată fuseseră deja utilizate până la sfârșitul anului 2023. În acest context și în urma reuniunii extraordinare a Consiliului European din 1 februarie 2024 privind evaluarea CFM la jumătatea perioadei, aproximativ 225 de milioane EUR reprezentând datorii de provizionare legate de operațiunea de asistență macrofinanciară excepțională în valoare de 5 miliarde EUR plătită Ucrainei în 2022 au fost transferate către Mecanismul pentru Ucraina. Corelat cu majorările bugetului pentru provizionarea împrumuturilor AMF, acest lucru a permis mobilizarea unor resurse suficiente pentru finanțarea AMF pe termen scurt adoptată pentru Egipt în valoare de până la 1 miliard EUR. Această majorare a bugetului în cadrul IVCDICI ar permite finanțarea unei operațiuni obișnuite AMF pentru Egipt în valoare de până la 4 miliarde EUR în cazul în care ar fi adoptată de colegiitori, lăsând în același timp o anumită marjă pentru alte operațiuni AMF până la sfârșitul anului 2027 (a se vedea secțiunea 5 de mai jos).

5. PERSPECTIVE PRIVIND OPERAȚIUNILE AMF ȘI SITUAȚIA BUGETARĂ ÎN 2025

Având în vedere natura neprogramabilă și determinată de criză a AMF, este dificil să se furnizeze o estimare exactă a operațiunilor viitoare pentru restul CFM actual. Prin urmare, această secțiune se axează pe operațiunile deja aprobate în 2025 și indică, de asemenea, operațiunile potențiale, subliniind evoluțiile geopolitice rapide.

Conflictul în curs din Orientul Mijlociu a accentuat incertitudinea economică și a afectat grav țările din regiune. Sunt deja planificate operațiuni pentru Egipt și Iordania, care au suferit de pe urma declinului turismului și al comerțului, expunând slăbiciunile structurale ale ambelor țări. Dependența Egiptului de finanțarea externă volatilă și de controlul excesiv al statului a intensificat presiunea asupra balanței de plăți. În Iordania, conflictul s-a adăugat altor șocuri externe recente, care au înrăutățit deficitele bugetare și problemele structurale, determinând un nivel ridicat al datoriei publice și al nevoilor de finanțare. Alte țări din regiune sunt, de asemenea, profund afectate.

La 8 octombrie 2023, autoritățile iordaniene au solicitat o operațiune AMF în valoare de 700 de milioane EUR (AMF IV). Ca răspuns, la 8 aprilie 2024, Comisia a propus un nou pachet AMF în valoare de până la 500 de milioane EUR. Această propunere a fost elaborată în urma unei evaluări atente a nevoilor de finanțare externă ale Iordaniei și a capacității sale de a acoperi aceste nevoi, atât în conformitate cu principiile repartizării echitabile a sarcinilor între donatori în strânsă coordonare cu FMI, cât și în conformitate cu noul mecanism de finanțare extinsă pentru Iordania în valoare de 1,2 miliarde USD pentru perioada 2024-2027. În ianuarie 2025, Iordania a depus o cerere pentru o nouă AMF în valoare de 1 miliard EUR (și anume o creștere de 500 de milioane EUR pentru AMF, astfel cum a propus Comisia), pe fondul incertitudinii regionale continue, al implicațiilor suplimentare asupra perspectivelor sale fiscale și economice și al necesității de a menține ritmul agendei sale de reformă. Adoptarea de către colegiitori a operațiunii AMF IV (în valoare de 500 de milioane EUR) este preconizată pentru T2 2025, cu trei plăți preconizate

¹² Regulamentul (UE) 2021/947 (instrumentul IVCDICI – Europa globală) a fost adoptat și a intrat în vigoare în iunie 2021. Deși regulamentul joacă un rol important în structura bugetară a AMF, instrumentul AMF ca atare rămâne separat de IVCDICI – Europa globală, iar operațiunile AMF specifice continuă să fie activate, după caz, prin decizii ad-hoc separate.

între 2025 și 2027. La 29 ianuarie 2025, președinta Von der Leyen a anunțat că Comisia va prezenta o propunere suplimentară de AMF în valoare de 500 de milioane EUR, care este preconizată pentru primăvara anului 2025.

Colegiuitorii au în vedere în prezent a doua etapă a AMF în valoare de 5 miliarde EUR pentru Egipt – cea mai mare parte a pachetului AMF, de până la 4 miliarde EUR, pentru perioada 2025-2027. Această AMF ar sprijini Egiptul pe fondul șocurilor externe, în special continuarea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și efectele de propagare ale escaladărilor din Orientul Mijlociu. Retragerile de investiții de portofoliu rezultate și scăderea încasărilor în valută ca urmare a scăderii veniturilor din turism și generate de Canalul Suez au contribuit la o creștere semnificativă a deficitului de finanțare externă, cu riscuri continue de evoluție negativă din cauza situației geopolitice complexe. Adoptarea deciziei este așteptată în prezent în al doilea trimestru al anului 2025.

În noiembrie 2022, Tunisia a solicitat o AMF în valoare de 1,2 miliarde EUR pentru susținerea nevoilor sale de finanțare în contextul înrăutățirii mediului mondial și al prețurilor ridicate la produsele de bază la nivel internațional. Aceasta a urmat acordului la nivel tehnic încheiat cu FMI în octombrie 2022 pentru un nou mecanism de finanțare extinsă (patru ani, 1,9 miliarde USD). Cu toate acestea, Consiliul FMI nu a adoptat încă programul, deoarece Tunisia nu a pus încă în aplicare acțiuni anterioare, în special în ceea ce privește reforma subvențiilor pentru combustibili. Turismul dinamic și transferurile constante de fonduri au atenuat temporar presiunea finanțării externe asupra Tunisiei. Sub rezerva unei evaluări atente a condițiilor prealabile ale AMF și a nevoilor de finanțare externă ale Tunisiei, Comisia este pregătită să întocmească o propunere privind o nouă AMF, odată ce va fi instituit programul FMI. Acest lucru a fost confirmat și în cadrul parteneriatului cuprinzător dintre UE și Tunisia, convenit în iulie 2023. S-a remarcat că acest lucru ar necesita punerea în aplicare substanțială și fermă a unor reforme suplimentare.

În aprilie 2022, Libanul a ajuns la un acord la nivel tehnic cu FMI (patru ani, 3 miliarde USD), dar a înregistrat doar progrese limitate în ceea ce privește lista sa lungă de acțiuni anterioare. De atunci, PIB-ul său a continuat să scadă, numeroase instituții publice au încetat să mai funcționeze, iar moneda s-a depreciat dramatic, ceea ce a dus la o dolarizare pe scară largă a economiei libaneze. În ianuarie 2025, parlamentul libanez a ales un președinte, iar un nou prim-ministru a fost numit câteva zile mai târziu, punând capăt unui blocaj politic de peste cinci ani și creând condițiile pentru un nou impuls în favoarea reformelor. În februarie 2025, noul guvern și-a exprimat intenția de a relansa colaborarea cu FMI pentru un nou program, subliniind un potențial pas pozitiv în abordarea crizei economice prin asistență internațională și reforme cuprinzătoare. Comisia este pregătită să sprijine o agendă cuprinzătoare de reforme cu o operațiune AMF de îndată ce sunt îndeplinite condițiile prealabile (inclusiv o plată actualizată conform înțelegerilor făcute în prealabil a programului FMI).

În mod similar, schimbările bruște din peisajul politic din Siria din decembrie 2024 au soluționat blocajul politic de lungă durată odată cu înlăturarea regimului Assad. Cu un nou guvern, care se află încă la început de drum și în care mulți parametri sunt încă neclari (de exemplu, situația drepturilor omului), există cel puțin o posibilitate teoretică ca un angajament semnificativ din partea UE, eventual completat de o AMF, să poată urma în viitor.

În vecinătatea estică și în Balcanii de Vest, evoluțiile economice continuă să fie modelate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, determinând schimbări comerciale și perturbări financiare. Dincolo de Ucraina, războiul a exercitat presiuni asupra gospodăriilor și a întreprinderilor, alimentând inflația și sporind nevoile de finanțare în toate țările din ambele regiuni. Ucraina și Moldova depind în continuare de un ajutor

internațional substanțial, UE jucând un rol esențial. Mecanismul UE pentru Ucraina în valoare de 50 de miliarde EUR (2024-2027), împreună cu AMF recent aprobată pentru accelerarea veniturilor extraordinare, sprijină reziliența Ucrainei. Planul de creștere al Moldovei (1,9 miliarde EUR, 2025-2027) urmărește să stimuleze accesul pe piață și convergența veniturilor. Mecanismul de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest va furniza până la 6 miliarde EUR (2024-2027) sub formă de granturi și împrumuturi, sprijinind accelerarea eforturilor de reformă ale acestor țări.

Comisia este pregătită să examineze orice altă nouă cerere de asistență macrofinanciară și, dacă este cazul, va propune partenerilor eligibili operațiuni AMF noi și/sau suplimentare.

Tabelul 1 oferă o prezentare generală a angajamentelor și a plăților aferente granturilor de asistență macrofinanciară, precum și a plăților aferente împrumuturilor AMF pentru 2022, 2023, 2024 și (cu titlu provizoriu) 2025.

Tabelul 1: Angajamente și plăți pentru granturile AMF și plățile aferente împrumuturilor AMF 2022-2025 (EUR)¹³

	2022	2023	2024	2025
Credite de angajamente pentru granturi în buget	30 114 460	45 423 330	57 367 177	59 267 773
Evaluări operaționale, evaluări <i>ex post</i>	114 460	350 000	619 440	700 000
Alte operațiuni AMF posibile	30 000 000	45 073 330	56 747 737	58 567 773
Angajamente, total	30 114 460	45 423 330	57 367 177	59 267 773
Credite de plată pentru granturi în buget	20 868 187	39 880 000	57 367 177	59 267 773
Evaluări operaționale, evaluări <i>ex post</i>	-	329 765	749 270	700 000
AMF Moldova (UE 2022/563) finalizată	15 000 000	10 000 000	5 000 000	-
AMF Moldova (finanțare suplimentară) (UE 2023/1165) finalizată	-	22 500 000	22 500 000	-
Alte operațiuni AMF posibile	-	-	-	58 567 773
Plăți, total	15 000 000	32 829 765	23 249 270	59 267 773
Credite neutilizate pentru plata granturilor	5 868 187	7 050 235	34 117 907	-
Plăți aferente împrumuturilor AMF	-	-	-	-
AMF III Iordania (finalizată)	-	200 000 000	-	-
AMF Moldova (finalizată)	35 000 000	40 000 000	45 000 000	-
AMF de urgență Ucraina (finalizată)	1 200 000 000	-	-	-
AMF excepțională Ucraina (finalizată)	6 000 000 000	-	-	-
AMF suplimentară Republica Moldova (finalizată)	-	50 000 000	50 000 000	-
AMF+ Ucraina (finalizată)	-	18 000 000 000	-	-
AMF Macedonia de Nord	-	-	50 000 000	-
AMF pe termen scurt Egipt (finalizată)	-	-	1 000 000 000	-
AMF ERA Ucraina	-	-	-	18 116 000 000
AMF Iordania (în curs de pregătire) *	-	-	-	300 000 000
AMF Egipt (în curs de pregătire) *	-	-	-	1 333 000 000
Plăți aferente împrumuturilor AMF, total	7 235 000 000	18 090 000 000	1 145 000 000	19 749 000 000
Operațiuni AMF în contextul COVID-19: finalizate				
AMF Tunisia (finalizată)	300 000 000	-	-	-
Plăți aferente împrumuturilor AMF în contextul COVID-19, total	300 000 000	-	-	-
Plăți aferente tuturor împrumuturilor AMF, total	7 535 000 000	18 090 000 000	1 145 000 000	19 749 000 000

* Pentru Iordania și Egipt, cuantumul împrumuturilor care urmează să fie plătite în 2025 sunt cu titlu provizoriu, deoarece operațiunile AMF sunt în curs de pregătire și nu au fost încă adoptate de colegiitori.

¹³ Tabelul nu ia în considerare nicio propunere de noi operațiuni AMF de după decembrie 2024.